

แบบฟอร์มสมัครประเภทนวัตกรรมการบริการ

โปรดกรอกรายละเอียดเกี่ยวกับผลงานที่ขอรับรางวัล ดังนี้ (กรุณา ✓ ในช่องสี่เหลี่ยมให้ครบถ้วน)

- เป็นผลงานการให้บริการที่เป็นการสร้างบริการใหม่ การให้บริการในรูปแบบใหม่ สร้างกระบวนการใหม่ การออกแบบนโยบายหรือประยุกต์ใช้เครื่องมือนโยบายใหม่ หรือเป็นการวางระบบใหม่ หรือเทคโนโลยีใหม่ ในการให้บริการ
- เป็นผลงานที่นำไปใช้แล้วจริง และมีผลสำเร็จอย่างเป็นรูปธรรมที่สามารถตรวจสอบได้ เป็นระยะเวลาไม่น้อยกว่า 1 ปี (ในวันที่ปิดรับสมัคร)
 - นำผลงานไปใช้แล้วจริงตั้งแต่พ.ศ.2541 จนถึงปัจจุบัน

ชื่อผลงาน :โครงการพัฒนาคุณภาพแปรงสีฟันในประเทศไทย.....

ชื่อส่วนราชการ :สำนักทันตสาธารณสุข..กรมอนามัย.....

หน่วยงานที่รับผิดชอบผลงาน :.....กลุ่มพัฒนาทันตสุขภาพวัยรุ่นและปัจจัยเสี่ยง.....

ชื่อผู้ประสานงานน.ส.นันทน์นัส..แยมบุตร..... ตำแหน่ง ทันตแพทย์ชำนาญการพิเศษ

สำนัก/กองทันตสาธารณสุข..... เบอร์โทรศัพท์02-5904215.....

เบอร์โทรศัพท์มือถือ.....081-4850402..... เบอร์โทรสาร.....

e - Mail.....nanmanas.y@anamai.mail.go.th

รายงานผลการดำเนินการ

โปรดสรุปรายงานผลการดำเนินการ โดยมีความยาวไม่เกิน 10 หน้ากระดาษ A4 ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาด 16 และอยู่ในรูปแบบ .doc หรือ .docx เท่านั้น โดยครอบคลุมประเด็นการประเมิน 4 ส่วน ประกอบด้วยคำถาม จำนวน 9 ข้อ

ประเด็นที่ 1 การวิเคราะห์ปัญหา

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สืบเนื่องจากสำนักทันตสาธารณสุข มีพันธกิจในการพัฒนา ผลักดัน และสนับสนุนให้เกิดนโยบายที่จำเป็น (Policy and Regulation Advocacy) ด้านการส่งเสริมทันตสุขภาพของประเทศ มาตรการที่เป็นการยอมรับในระดับสากล คือ การส่งเสริมให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพช่องปากได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ แปรงสีฟันเป็นอุปกรณ์สำคัญในการทำความสะอาดช่องปาก ที่ผ่านมาแปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ไม่มีหน่วยงานใดควบคุมดูแลเรื่องคุณภาพ ทำให้มีการผลิตและจำหน่ายแปรงสีฟันตามกระแสนิยม ทั้งนี้ แปรงสีฟันที่ด้อยคุณภาพ นอกจากไม่มีประสิทธิภาพในการทำความสะอาดช่องปากแล้ว ยังมีผลกระทบต่อสุขภาพช่องปากด้วย ได้แก่ ขนแปรงสีฟันที่แข็งเกินไปจะทำให้ฟันสึก และเกิดการระคายเคืองต่อขอบเหงือก อาจทำให้เกิดแผลในช่องปาก แร้งยึดขนแปรงกับหัวแปรงต่ำกว่ามาตรฐาน อาจทำให้ขนแปรงหลุดจากหัวแปรง ในขณะที่ใช้งานตามปกติ หรือการใช้แปรงสีฟันที่มีขนาดใหญ่กว่าช่องปากมากเกินไป ทำให้ไม่สามารถทำความสะอาดซอกฟันด้านในได้

สำนักทันตสาธารณสุขตระหนักถึงความสำคัญของแปรงสีฟันในการส่งเสริมอนามัยช่องปาก อีกทั้งต้องการให้เกิดการคุ้มครองผู้บริโภคด้านทันตสุขภาพ จึงได้กำหนดยุทธศาสตร์การเฝ้าระวังปัจจัยแวดล้อมที่มีผลกระทบต่อสุขภาพช่องปาก โดยความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการควบคุมคุณภาพแปรงสีฟันที่จำหน่ายในประเทศ ให้มีความปลอดภัยในการทำความสะอาดช่องปาก

1.2 ปัญหาข้อขัดแย้งหรือผลกระทบในระดับใด เช่น ระดับพื้นที่ หน่วยงาน ระดับภูมิภาค ระดับประเทศ เป็นต้น โปรดอธิบายข้อมูลประกอบ รวมทั้งระบุประชาชนหรือผู้รับบริการที่ได้รับผลกระทบ (เป็นใคร จำนวนเท่าใด)

จากปัญหาของการไม่มีหน่วยงานควบคุมดูแลเรื่องคุณภาพแปรงสีฟัน ทำให้การผลิตและนำเข้าแปรงสีฟันในประเทศไทยเป็นไปตามกระแสนิยม พบแปรงสีฟันที่ไม่มีคุณภาพวางจำหน่ายตามท้องตลาด แปรงสีฟันเหล่านี้ นอกจากไม่มีประสิทธิภาพในการกำจัดคราบอาหารในช่องปากแล้ว ยังทำลายอวัยวะในช่องปากอีกด้วย ซึ่งปัญหานี้ก่อให้เกิดผลกระทบต่อประชาชนในระดับประเทศ เนื่องจากแปรงสีฟันเป็นสินค้าอุปโภคที่จำเป็นสำหรับประชาชนทุกคนใช้ทำความสะอาดช่องปาก ที่ผ่านมามีตลาดแปรงสีฟันในประเทศไทยมีมูลค่าสูงมาก ในปี พ.ศ.2550 และพ.ศ. 2560 มีมูลค่ากว่า 1,906 ล้านบาท และ 5,000 ล้านบาท ตามลำดับ ทำให้เกิดการแข่งชันการผลิตและจำหน่ายแปรงสีฟันมากมายหลากหลายรูปแบบ ในราคาที่แตกต่างกัน ตั้งแต่ราคาต่ำมละ 5 บาท ถึง 299 บาท ดังนั้นจึงควรมีการกำหนดมาตรฐานการผลิต และนำเข้าแปรงสีฟันในประเทศไทย เพื่อให้ประชาชนสามารถเลือกใช้แปรงสีฟันที่มีคุณภาพ ในราคาที่เหมาะสม

ประเด็นที่ 2 แนวทางการแก้ไขปัญหาและการนำไปปฏิบัติ/โอกาสในการพัฒนา

2. อธิบายแนวคิด/นวัตกรรมในการแก้ไขปัญหา หรือโอกาสในการพัฒนาจากปัญหา โดยเน้นแนวคิด/นวัตกรรมที่มีความแตกต่างจากหน่วยงานอื่นๆ หรือหน่วยงานในสังกัดเดียวกันแต่ต่างพื้นที่

ในปีพ.ศ.2539 สำนักมาตรฐานอุตสาหกรรม กระทรวงอุตสาหกรรม ได้กำหนดมาตรฐานอุตสาหกรรม แปรงสีฟันขึ้น เพื่อเป็นมาตรฐานแนะนำในการผลิตสินค้าแปรงสีฟัน แต่ไม่มีผลบังคับใช้ทางกฎหมาย ซึ่งในขณะนั้นได้เชิญผู้แทนจากสำนักทันตสาธารณสุข จำนวน 3 ท่านเป็นคณะกรรมการ ได้แก่ ทันตแพทย์สุธา เจียรมนิชิตชัย, ทันตแพทย์หญิงเรวดี ต่อประดิษฐ์ และทันตแพทย์หญิงวิกุล วิสาเสสส์ จากการร่วมเป็นคณะกรรมการในครั้งนั้น จึงก่อให้เกิดความต้องการพัฒนาคุณภาพแปรงสีฟัน โดยมีแนวคิดดังนี้

1) สร้างมาตรฐานควบคุมคุณภาพแปรงสีฟันที่จำหน่ายในประเทศไทย โดยการกำหนดมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย ประกอบด้วยลักษณะภายนอกของแปรงสีฟัน ความคงทนต่อแรงดึงของขนแปรงสีฟัน ความแข็งของขนแปรงสีฟัน (แรงเสียดทาน) และชนิดปลายขนแปรงสีฟัน เพื่อส่งเสริมสุขภาพช่องปากของประชาชน ให้สามารถเลือกใช้แปรงสีฟันที่มีคุณภาพ และปลอดภัยในการทำความสะดวกช่องปาก และเป็นเกณฑ์การเฝ้าระวังคุณภาพแปรงสีฟันในประเทศ เพื่อเป็นการคุ้มครองผู้บริโภคด้านทันตสุขภาพ

2) การผลักดันให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก เพื่อให้ฉลากแปรงสีฟันมีการระบุข้อความที่จำเป็นให้ประชาชนทราบ ได้แก่ ชนิดขนแปรง ลักษณะปลายขนแปรง วัสดุที่ใช้ทำขนแปรงและด้ามแปรง และกลุ่มอายุที่เหมาะสมสำหรับแปรงสีฟันรุ่นนั้นๆ

3. อธิบายวิธีการนำไปปฏิบัติ ว่ามีกระบวนการหรือขั้นตอนอย่างไร มีกลุ่มหรือภาคส่วนใดเข้ามาเกี่ยวข้อง ในขั้นตอนใดบ้าง อย่างไร

จากปัญหาในข้อ 1 และแนวคิดแก้ปัญหาในข้อ 2 นำไปสู่กระบวนการพัฒนา ดังต่อไปนี้

1) ทบทวนมาตรฐานแปรงสีฟันทั้งในและต่างประเทศ ได้แก่ มาตรฐานอุตสาหกรรมแปรงสีฟัน, มาตรฐานแปรงสีฟันประเทศออสเตรเลีย และมาตรฐาน ISO 8627 ปีค.ศ.1987

2) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการมาตรฐานระหว่างประเทศด้านทันตภัณฑ์ (ISO/TC 106 Dentistry) ปีพ.ศ.2540

3) แต่งตั้งคณะกรรมการมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย ประกอบด้วย สำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ คณะทันตแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คณะทันตแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล สำนักงานมาตรฐานอุตสาหกรรม ร่วมกันกำหนดมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัยขึ้น และประกาศใช้เป็นที่แรกในปีพ.ศ.2541

4) ประชุมตัวแทนบริษัทผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ผู้นำเข้าแปรงสีฟันจากต่างประเทศ และตัวแทนจำหน่ายแปรงสีฟัน เพื่อรับฟังความคิดเห็นจากผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ซึ่งแจ้งความสำคัญในการผลิตและจำหน่ายแปรงสีฟันตามมาตรฐาน รวมทั้งแนวทางในการตรวจสอบคุณภาพ และการรับรองคุณภาพแปรงสีฟัน

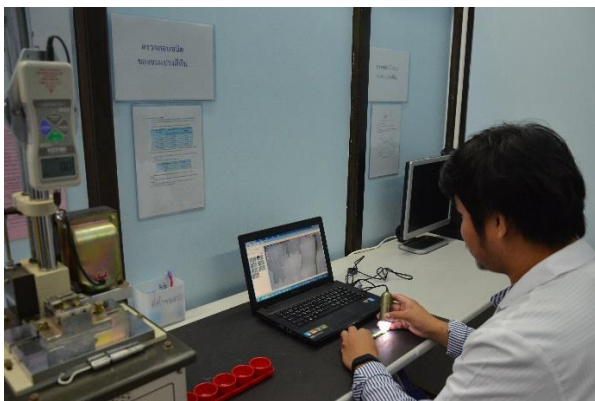
5) สำรองคุณภาพแปรงสีฟันที่จำหน่ายในประเทศอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ปีพ.ศ.2543 ถึงปัจจุบัน ตามมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย เพื่อเฝ้าระวังคุณภาพแปรงสีฟัน และให้ข้อมูลแก่ผู้บริโภคในการเลือกใช้ผลิตภัณฑ์ดูแลอนามัยช่องปากที่มีคุณภาพ และปลอดภัย โดยมีขั้นตอนการสำรวจดังนี้

- ตรวจสอบลักษณะภายนอกของแปรงสีฟัน
- ตรวจสอบวัดความคงทนต่อแรงดึงของขนแปรงสีฟัน
- ตรวจสอบวัดความแข็งของขนแปรงสีฟัน (แรงเสียดทาน)

- ตรวจสอบชนิดปลายชนแปรงสีฟัน
- ตรวจสอบฉลากแปรงสีฟัน

รูปที่ 1 สรุปขั้นตอนการตรวจคุณภาพแปรงสีฟัน

รูปที่ 2 การตรวจคุณภาพแปรงสีฟันในห้องปฏิบัติการ

6) ประกาศรายชื่อแปรงสีฟันที่ผ่านการตรวจคุณภาพ ในเว็บไซต์สำนักทันตสาธารณสุข เพื่อเป็นข้อมูลสำหรับประชาชนในการเลือกซื้อแปรงสีฟัน สำหรับทันตบุคลากรและหน่วยงานในการจัดซื้อแปรงสีฟันในการดำเนินโครงการต่างๆ

7) นำผลการสำรวจคุณภาพแปรงสีฟันที่ไม่ผ่านการรับรองคุณภาพ สะท้อนกลับไปยังบริษัทผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีฟัน หรือผู้นำเข้าแปรงสีฟันจากต่างประเทศ สำหรับนำไปพัฒนาคุณภาพแปรงสีฟันที่ไม่ได้มาตรฐานต่อไป

8) ประชุมคณะทำงาน เพื่อสรุปผลการดำเนินงานและสรุปรายชื่อแปรงสีฟันที่ผ่านมาตรฐานวิชาการ แปรงสีฟันกรมอนามัยในแต่ละครั้งที่ทำการสำรวจ

9) เข้าร่วมประชุมคณะกรรมการมาตรฐานระหว่างประเทศด้านทันตภิรักษ์ (ISO/TC 106 Dentistry) ทุกปี เพื่อนำข้อมูลวิชาการจากการประชุมมาพัฒนามาตรฐานวิชาการแปรงสีฟัน กรมอนามัยให้เทียบเท่าระดับสากล

10) ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) สำนักนายกรัฐมนตรี ผลักดันให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าควบคุมฉลาก ต้องมีการระบุข้อมูลที่จำเป็นต่อการเลือกซื้อของผู้บริโภคให้ครบถ้วน จึงได้ออกประกาศ ดังนี้

10.1 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545) เรื่อง ให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าควบคุมฉลาก กำหนดให้ต้องระบุข้อมูลที่จำเป็น ได้แก่ ลักษณะปลายขนแปรง ชนิดของขนแปรง วัสดุที่ใช้ผลิต ส่วนด้ามแปรงและขนแปรง และข้อแนะนำในการใช้

10.2 เนื่องจากมีการใช้แปรงสีฟันที่มีขนาดใหญ่กว่าช่องปากมากเกินไป โดยเฉพาะในเด็ก จึงได้ประสานงานกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค (สคบ.) ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545) เรื่อง ให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าควบคุมฉลาก (ฉบับที่ 2) ต้องกำหนดช่วงอายุที่ใช้แปรงสีฟันได้อย่างเหมาะสม ได้แก่ เด็กอายุต่ำกว่า 3 ปี, เด็กอายุ 3-6 ปี, เด็กอายุ 6-12 ปี และผู้ใหญ่

เนื่องจากการพัฒนานวัตกรรมการผลิตแปรงสีฟัน ทั้งรูปแบบและวัสดุที่ใช้กันอย่างรวดเร็ว ประกอบกับเพื่อเป็นการติดตามการแจ้งผลการตรวจคุณภาพแปรงสีฟันแก่ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีฟัน และผู้นำเข้าแปรงสีฟันจากต่างประเทศ สำนักทันตสาธารณสุข กรมอนามัย ได้มีการทบทวนมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัยอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปรับเกณฑ์มาตรฐานให้ครอบคลุมคุณลักษณะแปรงสีฟันที่วางจำหน่ายตามท้องตลาด ให้มีความปลอดภัยในการทำมาสะอาดช่องปาก และมีมาตรฐานเทียบเท่าระดับสากล โดยมีสาระสำคัญ ดังนี้

การปรับปรุงมาตรฐานครั้งที่ 1 ปีพ.ศ. 2547

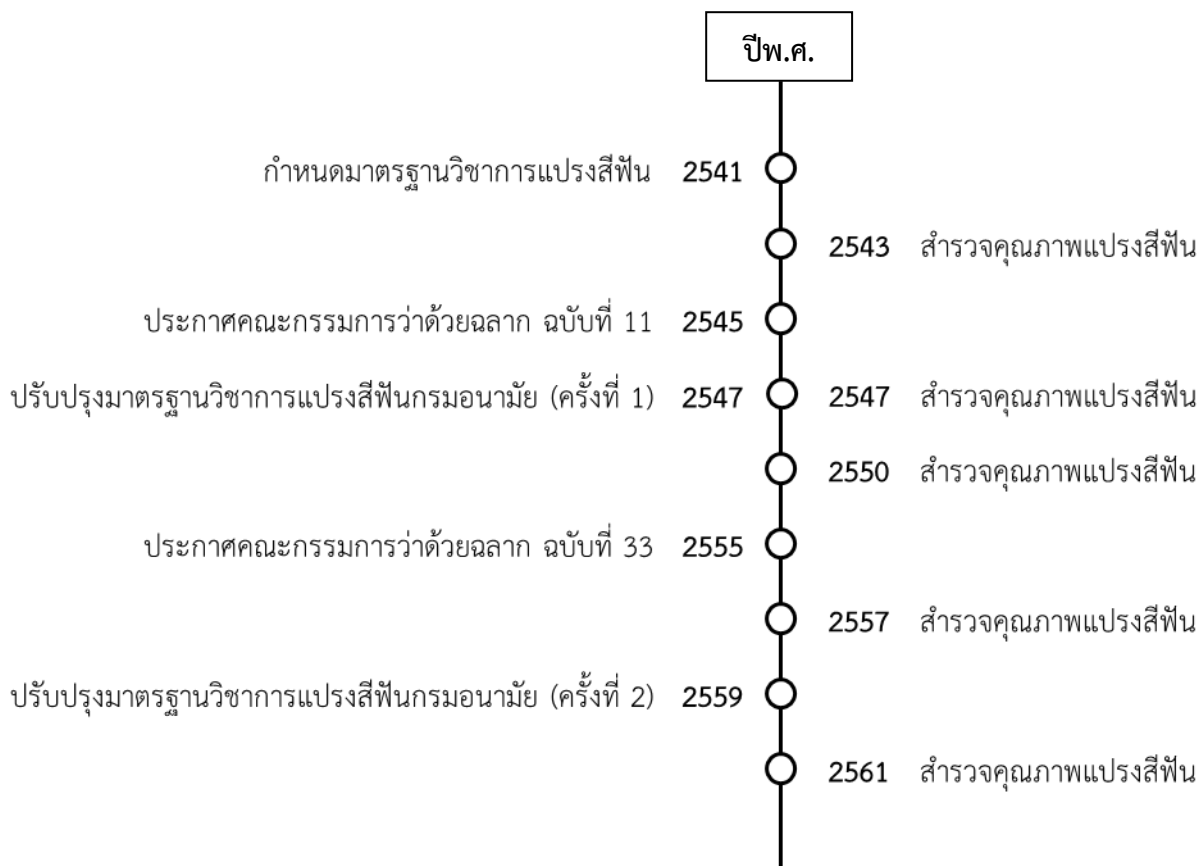
1) ปรับค่าความยืดหยุ่นของขนแปรง (Stiffness Grade: G) ที่ใช้เป็นเกณฑ์การแบ่งชนิดของขนแปรงสีฟัน เนื่องจากมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัยเดิม นำมาจากมาตรฐานสากล (ISO) ของต่างประเทศ พบปัญหาว่า G ไม่ครอบคลุมแปรงสีฟันที่จำหน่ายในประเทศไทย ดังนั้นจึงได้ประสานงานกับบริษัทเอกชนที่เป็นบริษัทหลักในการผลิตแปรงสีฟันจำหน่ายในประเทศไทย ทำการศึกษาค่า G ของแปรงสีฟัน และนำมาปรับเป็นมาตรฐานฉบับใหม่

2) เพิ่มมาตรฐานวัสดุที่ใช้ทำขนแปรงสีฟัน ต้องทำจากไนลอน (nylon) หรือ พีบีที (PBT: polybutylene Terephthalate) กรณีใช้วัสดุอื่น ต้องมีหลักฐานแสดงว่ามีคุณสมบัติเทียบเท่าไนลอนหรือพีบีที

การปรับปรุงมาตรฐานครั้งที่ 2 ปีพ.ศ. 2559

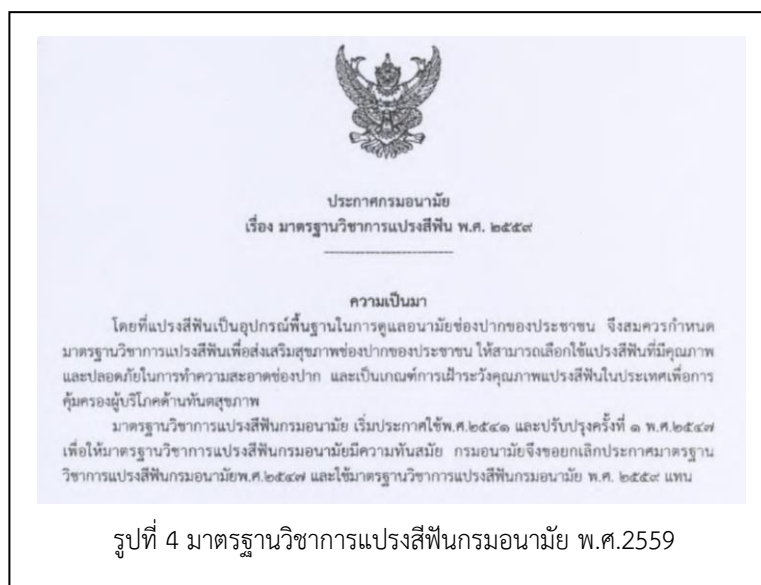
1) เพิ่มคุณลักษณะปลายขนแปรงชนิดเรียวแหลม และปลายขนแปรงชนิดเรียวแหลมผสมปลายตัดในข้อกำหนดความมนปลายของขนแปรง

2) ไม่จำเป็นต้องแยกความแตกต่างระหว่างขนแปรงชนิดนุ่มพิเศษ (super soft) และขนแปรงชนิดนุ่ม (soft) ออกจากกัน เพราะแต่ละบริษัทผู้ผลิตมีการกำหนดขนาดขนแปรงแต่ละชนิดแตกต่างกัน และจากผลการทดลองในห้องปฏิบัติการ ขนแปรงชนิดนุ่มพิเศษ (super soft) ไม่มีผลต่อสุขภาพช่องปากที่แตกต่างจากขนแปรงชนิดนุ่ม (soft)

รูปที่ 3 ขั้นตอนการพัฒนาคุณภาพแปร่งสีฟันในประเทศไทย

ปัจจุบันสำนักทันตสาธารณสุข ได้ใช้มาตรฐานวิชาการแปร่งสีฟันกรมอนามัย พ.ศ.2559, ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545) และฉบับที่ 33 (พ.ศ.2555) เป็นมาตรฐานในการสำรวจคุณภาพแปร่งสีฟันในประเทศไทย

รูปที่ 4 มาตรฐานวิชาการแปร่งสีฟันกรมอนามัย พ.ศ.2559

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก
ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2545)
เรื่อง ให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

โดยที่สินค้าแปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ประชาชนทั่วไปใช้เป็นประจำ ประกอบกับยังไม่มีการแสดงฉลากเพื่อ
ให้ข้อมูลที่เป็นในการเลือกซื้อสำหรับผู้บริโภคที่ควร และเพื่อให้ผู้บริโภคได้รับทราบข้อมูลเกี่ยวกับกาใช้
สินค้าเพื่อรักษาสุขภาพอนามัยในช่องปาก จึงกำหนดให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา 30 และมาตรา 31 แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค พ.ศ. 2522
ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2541 อันเป็นพระราชบัญญัติที่มีบทบัญญัติ
บางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา 29 ประกอบกับมาตรา 50 ของรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย บัญญัติให้กระทำได้โดยอาศัยอำนาจตามบทบัญญัติแห่งกฎหมาย คณะกรรมการว่า
ด้วยฉลาก จึงออกประกาศไว้ดังต่อไปนี้

ข้อ 1 ในประกาศฉบับนี้ “แปรงสีฟัน” หมายความว่า อุปกรณ์ทางด้านสุขอนามัยที่ประดิษฐ์ขึ้นเพื่อใช้
แปรงฟัน มีส่วนประกอบโดยทั่วไปคือก้านจับและกระดูกงูขนแปรงที่จัดเรียงเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการ
ทำความสะอาดฟัน โดยไม่คำนึงตยต่อยี่ห้อในช่องปาก

ข้อ 2 ให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก

รูปที่ 5 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545)

ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก
ฉบับที่ ๓๓ (พ.ศ. ๒๕๕๕)
เรื่อง ให้แปรงสีฟันเป็นสินค้าที่ควบคุมฉลาก (ฉบับที่ ๒)

โดยที่ปัจจุบันได้มีการจำหน่ายแปรงสีฟันที่ใช้สำหรับเด็กเป็นจำนวนมาก และจากการ
ตรวจสอบฉลากแปรงสีฟันในท้องตลาด พบว่า มีแปรงสีฟันจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้ระบุช่วงอายุที่เหมาะสม
ในการใช้แปรงสีฟันของเด็กไว้บนฉลาก ดังนั้น เพื่อเป็นการคุ้มครองเด็กให้ได้รับความปลอดภัยและเลือกใช้
แปรงสีฟันได้เหมาะสมกับวัย จึงสมควรเพิ่มเติมข้อมูลเกี่ยวกับช่วงอายุของเด็กในฉลากสินค้าแปรงสีฟัน
และปรับปรุงนิยามคำว่า “แปรงสีฟัน” ให้สอดคล้องกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์อุตสาหกรรม

อาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๓๐ และมาตรา ๓๑ แห่งพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค
พ.ศ. ๒๕๒๒ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติคุ้มครองผู้บริโภค (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๑ อันเป็นกฎหมาย
ที่มีบทบัญญัติบางประการเกี่ยวกับการจำกัดสิทธิและเสรีภาพของบุคคล ซึ่งมาตรา ๒๙ ประกอบกับมาตรา ๔๑

รูปที่ 6 ประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 33 (พ.ศ.2555)

ประเด็นที่ 3 ผลผลิต/ผลลัพธ์ เชิงประจักษ์

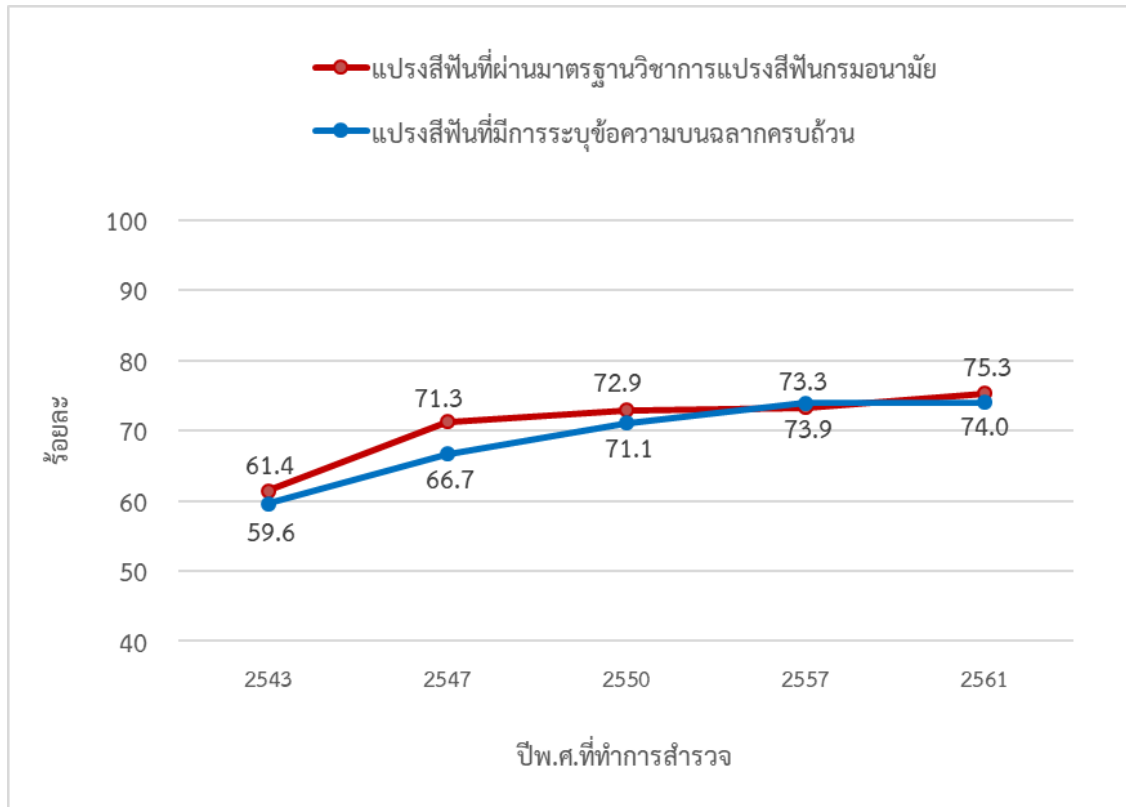
4. ผลผลิตและผลลัพธ์ที่สำคัญจากการดำเนินโครงการคืออะไร อธิบายให้ชัดเจนในเชิงสถิติ รวมทั้งแสดงตัวชี้วัดที่
ในการวัดความสำเร็จของโครงการ

จากการดำเนินโครงการที่ผ่านมา มีผลผลิตและผลลัพธ์ที่สำคัญ ดังนี้

ผลผลิตที่สำคัญ คือ ประเทศไทยมีมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟัน สำหรับใช้เป็นเกณฑ์ในการเฝ้าระวัง
คุณภาพแปรงสีฟัน เพื่อการคุ้มครองผู้บริโภคด้านทันตสุขภาพ

ผลลัพธ์ที่สำคัญ คือ ประเทศไทยมีแปรงสีฟันที่มีคุณภาพ และปลอดภัยในการทำมาสะอาดช่องปาก
วางจำหน่ายตามท้องตลาดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ จากร้อยละ 61.4 ในปีพ.ศ.2543 เป็นร้อยละ 75.2 ในปีพ.ศ.2561

(รูปที่ 7) สร้างความมั่นใจให้กับประชาชนในการเลือกซื้อแปรงสีฟัน และจากการระบุกลุ่มอายุที่เหมาะสมบนฉลากแปรงสีฟัน ทำให้ประชาชนสามารถเลือกใช้แปรงสีฟันที่มีขนาดเหมาะสมกับช่องปากของตนเอง โดยเฉพาะในเด็ก

รูปที่ 7 เปรียบเทียบผลการสำรวจคุณภาพแปรงสีฟันในประเทศไทย

5. ประโยชน์ที่ประชาชน/ผู้รับบริการได้รับจากโครงการ มีอะไรบ้าง

จากการดำเนินโครงการ มีผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการ ดังนี้

1) ประชาชน

- ได้รับการคุ้มครองผู้บริโภค สามารถเลือกใช้แปรงสีฟันที่มีคุณภาพ และปลอดภัยในการทำควมสะอาดช่องปาก
- การระบุกลุ่มอายุที่เหมาะสมบนฉลากแปรงสีฟัน ทำให้ประชาชนสามารถเลือกใช้แปรงสีฟันที่มีขนาดเหมาะสมกับช่องปากของตนเอง โดยเฉพาะในเด็ก

2) ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีฟัน หรือผู้นำเข้าแปรงสีฟันจากต่างประเทศ

- ได้รับความน่าเชื่อถือจากผู้บริโภคเพิ่มมากขึ้น จากการผลิต และจำหน่ายแปรงสีฟันที่ผ่านการตรวจรับรองคุณภาพตามมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย
- สามารถนำผลการรับรองคุณภาพไปยื่นประมูลจัดซื้อ จัดจ้างแปรงสีฟันกับหน่วยงานต่างๆ

6. มีการประเมินผลที่เป็นทางการจากหน่วยงานเองหรือหน่วยงานภายนอกหรือไม่ ผลเป็นอย่างไร

สำนักทันตสาธารณสุขได้ประเมินผลการพัฒนาคุณภาพแปรงสีฟันจากผลการสำรวจคุณภาพแปรงสีฟัน และผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ขอรับการตรวจคุณภาพแปรงสีฟัน ดังนี้

1) ผลการสำรวจคุณภาพแปรงสีพื้นปีพ.ศ.2543, 2547, 2550, 2557 และ 2561 พบแปรงสีพื้นที่ผ่านมาตามมาตรฐานวิชาการแปรงสีพื้นกรมอนามัย ร้อยละ 61.4, 71.3, 72.9, 73.3 และ 75.3 ตามลำดับ และพบแปรงสีพื้นที่มีการระบุข้อความบนฉลากครบถ้วน ร้อยละ 59.6, 66.7, 71.1, 73.9 และ 74.0 ตามลำดับ จำแนกตามคุณลักษณะ ดังนี้

คุณลักษณะ	แปรงสีพื้นที่ผ่านมาตามมาตรฐาน (ร้อยละ)				
	2543	2547	2550	2557	2561
ความยาวทั้งหมดของแปรงสีพื้น	100	100	100	100	100
ความกว้างหัวแปรงสีพื้น	100	97.1	90.1	97.0	87.0
ความยาวหัวแปรงสีพื้น	88.3	100	96.0	89.9	97.4
ความหนาหัวแปรงสีพื้น	93.7	100	98.9	100	100
ชนิดของขนแปรงสีพื้น	92.8	98.7	97.8	76.3	87.0
วัสดุที่ใช้ทำขนแปรงสีพื้น	NR*	78.9	84.3	83.8	89.3
ลักษณะปลายขนแปรง	78.9	72.2	65.9	76.3	97.4
การติดแน่นของขนแปรง	100	97.1	97.1	91.1	94.8
การระบุข้อมูลบนฉลากครบถ้วน	59.6	66.7	71.1	73.9	74.0

ตารางที่ 1 ผลการสำรวจคุณภาพแปรงสีพื้นปีพ.ศ.2543, 2547, 2550, 2557 และ 2561 จำแนกตามคุณลักษณะ

*ไม่มีการตรวจตามเกณฑ์นี้

2. ผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้ขอรับการตรวจคุณภาพแปรงสีพื้นปีพ.ศ.2559-2561 จำนวน 18 ราย พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามร้อยละ 98.89 มีความพึงพอใจการให้บริการของเจ้าหน้าที่ และร้อยละ 100 มีความพึงพอใจในภาพรวมการบริการตรวจคุณภาพแปรงสีพื้นของสำนักทันตสาธารณสุข

รายการ	ร้อยละของความพึงพอใจ
ขั้นตอนการให้บริการ	
1.ขั้นตอนการส่งตัวอย่างตรวจวิเคราะห์	85.6
2.ความยากง่ายของแบบฟอร์มที่กรอกข้อมูล	81.1
3.ค่าบริการตรวจวิเคราะห์ตัวอย่าง	81.1
การให้บริการของเจ้าหน้าที่	
4.ความรู้/ความสามารถของเจ้าหน้าที่	98.9
5.อัธยาศัย/ความสุภาพ/การอำนวยความสะดวก	98.9
6.การตอบคำถาม/ให้คำแนะนำ/ความช่วยเหลือ	98.9
7.การบริการอย่างเสมอภาค เป็นธรรม	98.9
สิ่งอำนวยความสะดวก	
8.ความสะอาดของสถานที่ให้บริการ/บรรยากาศ/สิ่งแวดล้อม	94.4
9.ความชัดเจนของป้ายบอกทาง/ผังอาคาร	87.8
10.การบริการรับตัวอย่างตามที่มีการร้องขอ	92.2
11.การเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ผ่านระบบสารสนเทศ	81.1
รายงานผลการตรวจ	
12.ความครบถ้วน/น่าเชื่อถือ/ใช้เป็นหลักฐานอ้างอิงได้	86.7
13.ระยะเวลาในการให้บริการตรวจรวดเร็ว/ทันต่อการใช้งาน	78.9

ตารางที่ 2 แสดงผลการสำรวจความพึงพอใจของผู้รับการตรวจคุณภาพแปรงสีปีพ.ศ.2559-2561

7. มีแนวทางการจัดการผลกระทบทางลบที่อาจเกิดขึ้นจากโครงการอย่างไร

ผลกระทบด้านลบที่เกิดจากการดำเนินโครงการ คือ ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีพิน และผู้นำเข้าแปรงสีพินจากต่างประเทศไม่มีการปรับปรุงคุณภาพแปรงสีพินที่ตนเองผลิตหรือนำเข้าให้เป็นไปตามมาตรฐานวิชาการแปรงสีพินกรมอนามัย ได้วางแนวทางการจัดการผลกระทบด้านลบตามสาเหตุ ดังนี้

สาเหตุ	แนวทางการจัดการ
ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีพิน และผู้นำเข้าแปรงสีพินจากต่างประเทศไม่เห็นความสำคัญของมาตรฐาน	ประชุมชี้แจงผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีพิน และผู้นำเข้าแปรงสีพินจากต่างประเทศ ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตและจำหน่ายแปรงสีพินตามมาตรฐานประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนนโยบายกำหนดให้แปรงสีพินเป็นสินค้าควบคุมคุณภาพ
ต้นทุนการผลิตแปรงสีพินสูงขึ้น เพื่อให้ได้มาตรฐานตามมาตรฐานวิชาการแปรงสีพินกรมอนามัย	ประชุมชี้แจงผู้ผลิต ผู้ประกอบการ ตัวแทนจำหน่ายแปรงสีพิน และผู้นำเข้าแปรงสีพินจากต่างประเทศ ให้ตระหนักถึงความสำคัญในการผลิตและจำหน่ายแปรงสีพินตามมาตรฐาน
แปรงสีพินที่นำเข้าจากต่างประเทศ อาจมีขนาดของหัวแปรงสีพินที่ไม่เหมาะสมกับช่องปากคนไทย หรือมีการระบุนลากมาจากต่างประเทศ ไม่สามารถแก้ไขได้	ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในการขับเคลื่อนนโยบายกำหนดให้แปรงสีพินเป็นสินค้าควบคุมคุณภาพ

สาเหตุ	แนวทางการจัดการ
ประชาชนขาดความรู้เรื่องคุณภาพแปรงสีฟัน ทำให้ไม่สามารถแยกแยะแปรงสีฟันที่มีและไม่มีคุณภาพที่วางจำหน่ายตามท้องตลาดได้	<ul style="list-style-type: none"> สร้างสัญลักษณ์ “แปรงสีฟันติดดาว” แสดงบนฉลากแปรงสีฟันที่ผ่านมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย เพื่อเป็นการสื่อสารแก่ประชาชนให้สามารถเลือกแปรงสีฟันที่มีคุณภาพสำหรับทำความสะอาดช่องปากได้ง่ายขึ้น เพิ่มการสื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนให้มีความรอบรู้การใช้แปรงสีฟันที่มีคุณภาพ

ประเด็นที่ 4 ความยั่งยืนของโครงการ

8. มีการดำเนินการ/แผนในการขยายผลโครงการไปยังหน่วยงานหรือพื้นที่อื่นๆ อย่างไร

โครงการนี้สามารถขยายรูปแบบการดำเนินงานได้ โดยการสื่อสารประชาสัมพันธ์แก่ประชาชนให้สามารถเลือกแปรงสีฟันที่มีคุณภาพสำหรับทำความสะอาดช่องปาก สร้างสัญลักษณ์ “แปรงสีฟันติดดาว” แสดงบนฉลากแปรงสีฟันที่ผ่านมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย เพื่อให้ประชาชนสังเกต และเลือกใช้ได้ง่ายขึ้น เป็นการกระตุ้นให้ผู้ผลิต ผู้ประกอบการ และตัวแทนจำหน่ายแปรงสีฟันทุกบริษัทในประเทศไทยมาขอรับการตรวจรับรองคุณภาพแปรงสีฟัน โดยมีเป้าหมายให้แปรงสีฟันที่วางจำหน่ายตามท้องตลาดทั้งหมดผ่านการรับรองคุณภาพ

9. อธิบายผลงานว่ามีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติอย่างไร

โครงการนี้มีความเชื่อมโยงกับเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน Sustainable Development Goals (SDGs) ขององค์การสหประชาชาติ 3 หัวข้อ ดังนี้

ข้อที่ 3 หัวข้อส่งเสริมสุขภาพที่ดีของประชากร ตลอด 20 ปีของการดำเนินโครงการพัฒนาคุณภาพแปรงสีฟันในประเทศไทย (พ.ศ.2541 ถึงปัจจุบัน) พบว่าประเทศไทยมีแปรงสีฟันที่มีคุณภาพ และปลอดภัยในการทำ ความสะอาดช่องปากวางจำหน่ายตามท้องตลาดเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะทำให้ประชาชนสามารถดูแลสุขภาพช่องปากได้ด้วยตนเองอย่างมีประสิทธิภาพและสม่ำเสมอ

ข้อที่ 12 หัวข้อส่งเสริมการผลิตและการบริโภคอย่างยั่งยืน โดยการกำหนดมาตรฐานวิชาการแปรงสีฟันกรมอนามัย ปรับปรุงมาตรฐานให้เทียบเท่าระดับสากล และผลักดันให้เกิดประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2545) และฉบับที่ 33 (พ.ศ.2555) เพื่อใช้ควบคุมการผลิต และการนำเข้าแปรงสีฟันที่จำหน่ายในประเทศไทย

ข้อที่ 16 ส่งเสริมให้เกิดความยุติธรรมในสังคม การมีมาตรฐานควบคุมคุณภาพแปรงสีฟัน ทำให้ลดความหลากหลายของแปรงสีฟันที่ผลิต และจำหน่ายในประเทศไทย ลดความแตกต่างทางด้านราคา นอกจากนี้ยังผลักดันกระบวนการทางกฎหมายร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการคุ้มครองผู้บริโภค ออกประกาศคณะกรรมการว่าด้วยฉลาก ฉบับที่ 11 และ 33 เพื่อกำหนดให้แปรงสีฟันที่ผลิต และนำเข้ามาจำหน่ายในประเทศไทยทุกกรณี การกำหนดข้อความที่จำเป็นสำหรับผู้บริโภค โดยเฉพาะการกำหนดช่วงอายุบนฉลากแปรงสีฟัน ทำให้ผู้บริโภคสามารถเลือกใช้แปรงสีฟันได้เหมาะสมกับขนาดช่องปากตนเอง